

တၢ်ဂ့ၢ်ကံၤထံးတဖၣ်လၢတၢ်သိၣ်လိပုၤသးစၢ်အဂီၢ်

တၢ်ကွၢ်ခိ

တၢ်မၤလိမၤသကိးအံၤ ဒုးသ့ၣ်ညါပုၤဟဲတဖၣ်လၢ ပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအမ့ၢ် ပုၤသးစၢ်လိၣ်ဘိထီၣ်သီအသကဲၣ် ပဝးတဖၣ်, တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်လၢ အလီၤဆီဝဲဒီးပုၤနီၢ်ဒိၣ်အတၢ်မၤ ဒ်ပုၤဟံးစုန့ၣ်ကျဲတၢ်တဂၤအသိးအဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ.

အတက့ၢ်

- ၁. တၢ်တူၢ်လိၣ်မုၢ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါ (၁၀ မံးနံး)
- ၂. တၢ်နီၢ်ပၢၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိသးစၢ်တဖၣ် (၃၀ မံးနံး)
- ၃. ပုၤဟံးစုန့ၣ်ကျဲတၢ်အမူအဒါဒီးအတၢ်မၤ လၢတၢ်သိၣ်လိပုၤသးစၢ်အပူၤ (၃၅ မံးနံး)
- ၄. ကျဲကပူၤတဖၣ်ဒီးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတဖၣ်လၢအကဲဘျူးကဲဖျိၣ် (၃၀ မံးနံး)
- ၅. တၢ်ပျီၢ် (၁၅ မံးနံး)

တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤဆိဒီးတၢ်လၢအလီၢ်အိၣ်တဖၣ်

- * ကွၢ်သမံသမိးတၢ်မၤလိမၤသကိးဒိတခါညါ, ဃုထၢတၢ်တမံၤစဲတမံၤလၢ တၢ်မၤအီၤသ့တဖၣ်ဒီး ကတဲၣ်ကတီၤ တၢ်အဒိအတဲၣ်တဖၣ်.
- * လၢနီၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်အဝါမ့တမ့ၢ် တၢ်ကစီၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါအလံၣ်ကုးဒိၣ် အစုစုၣ်တကပၤန့ၣ်ကွဲးလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢ အမ့ၢ်ဝဲ နီၢ်ခိ,ခိၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ, နီၢ်သး, တၢ်ရုလိၣ်မုၢ်လိၣ်/သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ.
- * ကျဲထူးထီၣ်လံၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတဖၣ် (လၢ ၈-၁,၂,၃,၄ အဂီၢ်တဘျီစုၣ်စုၣ်ဒီး က,ခ,ဃဒီးင တဘျီစုၣ်စုၣ်လၢ ပုၤဟဲထီၣ်တၢ်မၤလိမၤသကိးတဂၤစုၣ်စုၣ်အဂီၢ်) ဒီးထၢဖျိၣ်ပၣ်ဖျိၣ်တၢ်အလီၢ်အိၣ်လၢလၢတဖၣ်အံၤတက့ၢ်.
  - လံၣ်ခိးဒိၣ်လၢတၢ်ကစီၣ်အဂီၢ်, နီၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်အဝါမ့တမ့ၢ်နီၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ကွဲးဟီၣ်ခိၣ်ဝါသ့ဝဲ
  - ထီၣ်ဒံးဘိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်စၢ်ဘိတဖၣ်
  - စးခိမၤဘျူးစဲတၢ်
  - စးခိလၢတၢ်တကွဲးဒံးတၢ်(စးခိဝါ) မ့တမ့ၢ်တၢ်ကစီၣ်အလံၣ်ကဘျူးတဖၣ် လၢပုၤတဂၤစုၣ်စုၣ်အဂီၢ်
  - ထီၣ်ဒံးဘိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်စၢ်ဘိတဖၣ်
  - ဒိတက့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးနီၢ်ဂံၢ်အလံၣ်မဲၣ်ပျီၢ်အပနီၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ထံၣ်အီၤသ့ (လၢတၢ်ဃု ထၢအဂီၢ်ကွၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ -၃).

တၢ်မၤတၢ်မၤလိမၤသကိး

၁. တၢ်တူၢ်လိာ်မုၢ်ဒီးတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါ (၁၀ မံးနံး)

တူၢ်လိာ်မုၢ်ပှၤဟဲဆူတၢ်မၤလိမၤသကိးတဖၣ် ဒီးပၤဖျါထီၣ်တၢ်စံးဘျူးစံးထီၣ်ပတြၢၤလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လိာ်သး လၢကမၤလိန့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ် ပှၤဟံးစုန့ၣ်ကျဲပှၤသးစၢ်တဖၣ်, လၢကကဲဘျူးဒိၣ်ထီၣ်အဃိတက့ၢ်.

တၢ်လၢအလီၢ်အိၣ်တဖၣ်အိၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ် တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်အိၣ်ဘျဲးအိၣ်သါ တစိၣ်တလီၢ်ကအိၣ်ဖဲတၢ်မၤလိမၤသကိး အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဖးဖိဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါလိာ်တၢ်အဝဲသ့ၣ် လၢတဘျီလၢလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးန့ၣ်မၤန့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘျဲး တစိၣ်တလီၢ်တဘျီသ့ဝဲတက့ၢ်. တၢ်မၤထွဲကျဲဒ်အံၤမ့ၢ်ကျဲအဂ့ၢ်တဘိလၢကဒုး န့ၣ်ဒိတဲၣ်လၢတၢ်သးစဲဘၣ် ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤ အတၢ်လိာ်တဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကွဲမုၢ်ပှၤဟဲဆူတၢ်မၤလိမၤသကိးတဖၣ် လၢကဒုးသ့ၣ်ညါအမံၤ, တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်လၢ သးစၢ် အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအပူၤဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.

ဖးထီၣ်၁တံၤမသး ၄:၁၂-၁၆ ဒီးအိးထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢတၢ်ထုကဖၣ်မ့တမ့ၢ် ကွဲမုၢ်ကရူၢ်ဖိလၢ ကသးဝံၣ် တၢ်သးဝံၣ်စံးထီၣ်ပတြၢၤအမုၢ်တယုၢ်တက့ၢ်.

ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်မၤလိမၤသကိး အတၢ်ကွၢ်စိဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ် ခီဖျါတဲဖျါထီၣ်လၢတၢ်မၤသကိးတၢ်အံၤ ကအိၣ်ဖဲတၢ်ဂ့ၢ် မိၢ်ပှၤလၢလၢလံၣ်လံၣ်အံၤ အက့ၢ်အဂီၤအကပိၣ်ကပၤတက့ၢ်.

- ၁. တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်မုၢ်လိာ်ဘိခွါလိာ်ဘိ မ့ၢ်မတၤတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်
- ၂. တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်နမူဒါတၢ်မၤဒ်ပှၤဟံးစုန့ၣ်ကျဲပှၤသးစၢ်
- ၃. တၢ်သူတၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်ဒီး တၢ်ကူၣ်ကျဲတဖၣ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်အပူၤ
- ၄. တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်မၤလိ အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်, တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်လိာ်ဂံၢ်ထံးတဖၣ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်

၂. တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်မုၢ်လိာ်ဘိခွါလိာ်ဘိတဖၣ် (၃၀ မံးနံး)

က. တဲန့ၢ်ပၢၢ်အီၤလၢခိၣ်ကါတဖၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ထွဲဒီးတၢ်ကဲထီၣ်ပှၤတဂၤ လၢအဟ့ၣ်ကူၣ်န့ၣ်ကျဲပှၤမုၢ်လိာ်ဘိခွါ လိာ်ဘိဒီးတၢ်ကဲဘျူးကဲဖျိၣ်အကျါ အဆိကတၢ်တခါမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် လၢဖဲပနီၢ်ကစၢ်မ့ၢ်တ့ၢ်မုၢ်လိာ်ဘိ ခွါလိာ်ဘိအခါတၢ်မၤအသးဒ်လဲၣ် ဒီးတဲအါထီၣ်တၢ်လၢလံၣ်တဖၣ်အကျါတမံၤတက့ၢ်.

တၢ်ဃုထၢ (က) တဲကဒါက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိၣ် ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤအသးဒီးန့ၢ် ဖဲနမ့ၢ်တီၤထီၣ်ကိၣ်, ကိၣ်ဖိသီသံၣ်ဘျဲးအနံၣ် တက့ၢ်. ဒီးနနီၢ်ကစၢ် အလုၢ်အလၢၢ်သကဲၣ်ပဝးတနီၢ်အဂ့ၢ်, အန့ၣ်ဝံၤဒီးနီၤဖးလီၤကရူၢ်ဆူ ခံၣ်မ့တမ့ၢ်သၢၤကဒီး မၤအဝဲသ့ၣ် ကတိၤသကိး ဒီးနီၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ် ဖဲအအိၣ်ဒီးသးအနံၣ်အလါလၢ နပၤဖျါတမံၤဃီအခါတက့ၢ်. တၢ်ဆၢကတီၢ် မ့ၢ်အိၣ်အဃိ, ပျဲတၢ်နီၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ကရူၢ်ဖးဒိၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဃုထၢ (ခ) လၢတၢ်ကစီၣ်အလံာ်ခီၣ်, နီၣ်ဘၣ်ဘၣ်အဝါမ့တမ့ၢ် (PowerPoint slide)အလီၤန့ၣ်ကွဲးလီၤ မ့တမ့ၢ်ပၣ်ဖျါ ထီၣ်တၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤ လၢတၢ်စးထီၣ်ကတိၤသကိးအဂီၢ်တက့ၢ်.

- * တၢ်မၤ/ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးအီၤ
- * တၢ်လၢအသးစဲၣ်အဒိၣ်ကတၢ်
- * တၢ်သံကွၢ်အကါဒိၣ်တက့ၢ်
- * တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအမၤတံာ်တၢ်အသး
- * တၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိအထီၣ်ကတၢ်
- * တၢ်မၤန့ၢ်မၤန့ၢ်အဒိၣ်ကတၢ်

နီၤလီၤပုၤခံၣ်မ့တမ့ၢ်သၢဂၤစုၣ်စုၣ် ဒီးကွဲးမုၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢကစးထီၣ်ကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တခါစုၣ်စုၣ်တက့ၢ်. ပုၤဖဲထီၣ် တၢ်မၤလိမၤသကိးမ့မုၢ်ပုၤတဖၣ်လၢ အမ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်စးသးဘီၣ်အဃိန့ၣ် တကတီၢ်ဃီအံၤကမ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိ အဝဲသ့ၣ် န့ၣ်လီၤ. တဲၣ်နီၣ်ပၢၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်စံးဆၢတဖၣ် လီၤဆီလိာ်အသးသ့ဝဲလၢပုၤတဖၣ် လၢအမၤသကိး တၢ်လၢ ပုၤသးစးတဖၣ်ဒီး ပုၤတဖၣ်လၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤသးစး လၢအသးပုၤထီၣ်တစဲးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤတက့ၢ်. တၢ်ပညိၣ် မ့ၢ်ကနီၣ်ဟူဘၣ်လိာ်သးတဂၤဒီးတဂၤ, ဒီးတမ့ၢ်လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် မ့တမ့ၢ်ခဲကွၢ်စိကွၢ်တဂၤ ဒီးတဂၤ အတၢ်ခီဆၢကတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. နီၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူကရူၢ်ဖးဒိၣ်ဖဲ တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်အိၣ်အဃိတက့ၢ်.

ခ. နီၤဖးလီၤပုၤခံၣ်မ့တမ့ၢ်အသီတဖၣ်ဒီး နီၤလီၤစးခိခိမ့တမ့ၢ်တၢ်ကစီၣ်အလံာ်ကုဖးဒိၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်တဖုစုၣ်စုၣ်တက့ၢ်. မၤအဝဲသ့ၣ်တဖုစုၣ်စုၣ်တုလီၤ “နီၢ်ခိအက့ၢ်အဂီၢ်အတက့ၢ်” ပုၤစးခိဒိတခီညါချုချုတက့ၢ်. ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်(၅)မံးနံးလၢကကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ် ဘၣ်ဃးဒီးနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၢ်အကလုာ်တဖၣ် လၢပုၤမုၢ်လိာ်ဘိခွါလိာ်ဘိ ကဘၣ်လဲၤခိဖျိဝဲလၢအတၢ်အိၣ်မူ အတၢ်ဘၣ်ထွဲအပူၤတက့ၢ်. ဘျးလီၤလံာ်ခီတဖၣ်ဝးတရံးဒီးဒီး မၤပုၤတဖုစုၣ်စုၣ်နီၤ ဟ့ၣ်တၢ်လၢအအဲၣ်ဒီးသးစဲၣ်ခဲမံၤလၢ အစးခိကုဖးဒိၣ်အပူၤတက့ၢ်.

တၢ်နီၣ်ပၢၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ကျဲလၢတၢ်ကကျဲးစးမၤန့ၢ် ပုၤမုၢ်လိာ်ဘိခွါလိာ်ဘိတဖၣ်အတၢ်နီၣ်ပၢၢ်အဂီၢ်န့ၣ်အိၣ် လီၤဆီဝဲ အါဘိတက့ၢ်. ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်(နီၢ်ခိ,ခိၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ,နီၢ်သး,တၢ်ရုလိာ်မုၢ်လိာ်/ သးအတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤ) ဒီးဒုးနီၣ်ပၢၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒ် လၢအံၤအသိးတက့ၢ်.

- * တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်,ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢနီၢ်ခိန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢ အါတက့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အီၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးမုၢ်ခွါအတၢ်ရုလိာ်သးအက့ၢ်အဂီၢ်အသိးဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်အဂ့ၢ်အခါဒီး တၢ်သ့မၤတၢ်လၢ နီၢ်ခိနီၢ်ခိတကပၤအဂံၢ်ထံးန့ၣ်လီၤ.
- * တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်,ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢ ခိၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒီး တၢ်လၢအဘၣ်တၢ်နီၣ်ပၢၢ်အီၤထီၣ်ရီၤဒ် အမ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်အတၢ်ပုၤတၢ်ဆါအိၣ်ဝဲလၢ ကနီၣ်ပၢၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်သ့သ့ၣ်ညါနီၣ်ပၢၢ်, တၢ်ဆိကမိၣ် တၢ်လၢပထံၣ်အမိၢ်လံာ်မိၢ်ပုၤတသ့တဖၣ် အဂ့ၢ်လၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ.
- * နီၢ်သးအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်, တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်စံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်သးစဲ အိၣ်လၢတၢ်နီၣ်ပၢၢ်ဒီးတၢ် အိၣ်မူမၤထွဲတၢ်န့ၣ်လၢတၢ်အိၣ်မူအပူၤအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- * တၢ်ရုလိာ်မုၢ်လိာ်/ သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်/ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်စံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလီၤက့ၢ်သးဒီး တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးပုၤဂုၤပုၤကအဂ့ၢ်, ဒီးတဘျီဃီတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢမၤန့ၢ်ဘၣ် တၢ်လီၢ်တတီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အတၢ် ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်ဘၣ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.

နီၤလီၤဒီးကွၢ်ကဒါက့ၢ်လံာ်နီၤလီၤ “က”ဒီး “ခ” လၢအမ့ၢ်ဝဲ “တၢ်သ့ၣ်လီၤဆီလီၤတၢ်မ့ၢ်အပျဲၢ်အဘီၣ်ဒီးပုၤလိာ်ဘိထီၣ် လၢညါဒီးတၢ်သ့ၣ်လီၤဆီတၢ်မ့ၢ်အပျဲၢ်အဘီၣ်ဒီး တၢ်လိာ်ဘိလၢအသးပုၤထီၣ်တက့ၢ်.

တဲနိပာ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ် တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နဲၣ်ကျဲထီၣ်ရီၤတက့ၢ်. လၢတၢ်လီၤဆီတဖၣ် လၢ နီၢ်ကစၢ်အတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်မူအတၢ်လဲၤခိဖျိအပူၤန့ၣ် ပုၤကညီဂ့ၤထီၣ် ပသီထီၣ်လၢတၢ်ထီၣ်တၢ်ဒွဲးတဖၣ်လၢ အလီၤဆီလိၣ်သးအပူၤဒီး လၢအလုၢ်အပူၤအကံၢ်အစီတမ့ၢ်တၢ်ဒ်သိးသိးလၢ တၢ်တနီၤနီၤအပူၤန့ၣ်ဘၣ်. အဒိန့ၣ်ပိၣ်ခွါ ဖိသ့ၣ်လၢအသးအိၣ်(၁၄)န့ၣ်တဂၤ အနီၢ်ခိအက့ၢ်အဂီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးမ့ၢ်ခွါ အတၢ်ရဲလိၣ်မုၢ်လိၣ်န့ၣ် ကစးထီၣ်လဲလိၣ် အသးဒီး အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ခါမးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပိၣ်မုၢ် ဖိသ့ၣ်လၢအသးအိၣ်(၁၆)န့ၣ်တဂၤအနီၢ်ခိ အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ခွါဒၣ်လဲၣ် အတၢ်သ့ၣ်ဂဲၤသးဂဲၤတဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပုၤဒဲးဘၣ်န့ၣ်သ့ဝဲလီၤ.

၃. ပုၤကဲခိၣ်ကဲနိၣ်အတၢ်မၤလၢတၢ်သိၣ်လိမ့ၢ်သးစၢ်အပူၤ (၃၅ မံးနံး)

တၢ်နီၢ်- လၢကရူၢ်အပူၤပုၤအနီၢ်ဂံၢ်မ့ၢ်အါန့ၣ်ဒံး(၅)ဂၤ အယိန့ၣ်တၢ်တြၢးဆိကမိၣ်နီၤဖးအီၤ ဆူကရူၢ်လၢ အဆံးလီၤတဖၣ်အပူၤလၢတၢ်ကတိၤသကိးအဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဒ်အံၤအယိန့ၣ် ဟ့ၣ်ကရူၢ်အဆံးတဖၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ် (၅)မံးနံးလၢတၢ်ကတိၤသကိးအဂီၢ်ဒီး ပၣ်ဖျိကုၤသးလၢတၢ်နီၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်တီတဖၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

က. ကွဲမ့ၢ်လၢတၢ်ကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ် “ပုၤသးစၢ်အပူၤကဲခိၣ်ကဲနိၣ်တဖၣ်လၢအဂ့ၢ်န့ၣ် ထံၣ်ပုၤသးစၢ်တဖၣ်ဒ် ပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်ဒီးအီၤအသိး လၢတၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်သးခုကစီၣ်အဂ့ၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ” ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ “တၢ်မၤခိဆၢက့ၤအဘၣ်တီတဖၣ်”န့ၣ် အိၣ်တသ့နီၣ်တစုဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ်တခိမ့ၢ်ဒ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ပုၤဟဲထီၣ်တၢ်မၤ လိမၤသကိးတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်ထီၣ် တၢ်တဲခိဆၢက့ၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီး တၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးလၢအအိၣ်ထီၣ်သတူၢ်ကလၢ် ဖဲတၢ်ကတိၤသကိးအခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဂဲၤလၢမ့ၢ်သးအိၣ်ဃုထၢမၤအီၤ- နီၤလီၤတၢ်သိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အက့ၢ်အဂီၤ အဒၢဆံးဆံးဖိတဖျါန့ၣ်ဆူပုၤကိးဂၤ အအိၣ်တက့ၢ်. သိၣ်လိၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်တမံၤလၢအအိၣ်လၢ သဘံၣ်ဘုၣ်သးမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ပၣ်စုမုၢ်စုနၤ လၢသိတၢ်အဂီၢ်ဒ်လဲၣ်တက့ၢ်. ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်(၂၀)စဲးကီၢ် လၢကသိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အက့ၢ်အဂီၤတမံၤဒ်တၢ်သိ အဒၢအက့ၢ်အဂီၤအိၣ်အသိးတက့ၢ်. ဖဲ(၂၀)စဲးကီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ် မၤပုၤအိၣ်လၢတီၤပူၤတဖၣ်ပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအကလၢ် ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလိထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအပူၤတက့ၢ်. ဒုးနိပာ်အဝဲသ့ၣ်လၢပအိၣ်ဒီး တၢ်ဆၢကတီၢ်ထဲ(၂၀)စဲးကီၢ်ခိၣ်လၢ ပုၤသးစၢ်အတၢ်အိၣ်မူအပူၤ ဒ်သိးပကမၤစၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢ ကကဲထီၣ်အပျဲၢ်အဘိၣ်အဂီၢ်အယိ, မ့ၢ်တမ့ၢ်လၢပအိၣ်ဒီး ပုၤကဲခိၣ်ကဲနိၣ်မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်သိၣ်လိဒုးကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ် တၢ်အတၢ်ထံၣ်အါန့ၢ်ဒံးပမ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်လီၤဆီဒ် “သရၣ်ဒိၣ်စိ” အသိးဘၣ်န့ၣ်တၢ်အံၤပမၤအီၤတသ့ဘၣ်တက့ၢ်.

ဒုးနိပာ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်သးဒီးပုၤသးစၢ်တဖၣ် စးထီၣ်ဃုထံၣ်တၢ်အိၣ်မူအတၢ်ထူးတၢ်တီၤအိၣ်ပညီတဖၣ်လၢ အကစၢ်ဒ်ဝဲ အဂ့ၢ်တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်အိၣ်သဘျီဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ် ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကမၤအသးဆူညါဒ်လဲၣ်န့ၣ်တ သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ် ဝဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်အါဂၤန့ၣ်သ့ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး အနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲအတၢ်န့ၣ်အဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လၢအဆိကမိၣ်ဝဲတဖၣ်အံၤ ကဘၣ်အိၣ်မူထွဲက့ၤဝဲလၢအတၢ်အိၣ်မူအပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဘၣ်. ပသီန့ၢ်ပုၤကညီအက့ၢ်အဂီၤတသ့ဘၣ်. ကစၢ်ယွၤမ့ၢ်ပုၤတ့ၢ်ဒီးသိတၢ်အက့ၢ်အဂီၤလီၤ. ပဘိထီၣ်န့ၢ် ပုၤသးစၢ်တဖၣ် အတီၤတဘိလၢကခိၣ်တၢ်လၢ တၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်တမံၤဆူအဂၤတမံၤအဂီၢ်သ့ဝဲ ဒီးဟ့ၣ်အီၤတၢ်နိပာ် အတၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်တမံၤတုၤဃီဆူ တၢ်သ့နိပာ်ပုၤကညီဒီးကစၢ်ယွၤအဂ့ၢ်, အဂ့ၤကတၢ်သ့ဝဲလီၤ.

နီဟုတ်တၢ်အဒိလၢလၢအံၤမ့တမ့ၢ် တၢ်အဒိတမံၤမံၤလၢနတၢ်လဲၤခီဖျိတဖၣ်အပူၤတက့ၢ် -

လၢအမဲၣ်ကၠၤကျၢၤထံတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တဖျိၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်သရၣ်သဃဲၤ လၢတၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤလၢသးစၢ် အတၢ်ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤအဂီၢ်တဂၤ, သးကျဲၤဝဲလၢကစးထီၣ်ကရၢကရိထီၣ်ပုၤသးပုၤ ဒီးပုၤသးစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သး အဂ့ၢ်အကရူၢ် တကရူၢ်လီၤ. ပုၤမၤစၢၤတၢ်မုၢ်သးလၢအတၢ်လၢအိၣ်ဒီး မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တီၤသးရၢလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤတဂၤ အိၣ်ဒီးအတၢ် တဂၤလၢတမၤသကိးဒံးတၢ်လၢ သးစၢ်ကရူၢ်အပူၤဘၣ်. မ့ၢ်လၢအဝဲဆိကမိၣ်ဒီးကလၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ် လၢအဝဲကဟ့ၣ် ထီၣ်ဝဲဒ်ခိၣ်န့ၣ်အပတီၢ်အသိး တအိၣ်အါဘၣ်အယိလီၤ.

ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကူၣ်ကျဲၤလီၤတၢ်ပံးန့ၢ်သးအဂံၢ်အဘါ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါန့ၣ် တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်သရၣ်သဃဲၤထီၣ် ဝဲလၢပုၤမ့ၢ် အိၣ်တဂၤလၢအပံးန့ၢ်မူဒါလၢ ကဒိတၢ်ဂီၤတဖၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤန့ၣ် ကဂ့ၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. ပိာ်မ့ၢ် တဂၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ် ဝဲလၢအတၢ် လၢအအဲၣ်အဒိၣ်ကူတၢ်ခဲမရၣ်အသိတဖျါတဂၤ, ကသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ်အံၤသ့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. တၢ်ပံးန့ၢ်သး အဂံၢ်အဘါအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ တုၤယီၤဒီးအဝဲအတၢ်စးထီၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်လၢ အအိၣ်ဖျါလၢတၢ်လီၢ်ခဲ အဂီၤတဖၣ်ကစုဒုဒီး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်တဆိဘၣ်တဆိလီၤ. လၢခဲဖဲပုၤအိၣ်ဘုးအိၣ်သါခါန့ၣ် ကရူၢ်ဖိတကရူၢ် အိၣ်ဝးတရံးအီၤဖဲအဝဲကျဲၤ လီၤဒီး ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂီၤတနီၤလၢအခိၣ်ဖျါထီၣ်လၢ အအိၣ်လၢကံၣ်ဖျါခိၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤသးစၢ်အကျိတဂၤ ဒုးန့ၣ်အီၤကျဲတနီၤ လၢတၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကျဲၤက့ၢ်အီၤဒီး ဒုးကဲထီၣ်အီၤဆူတၢ်ဂီၤကဘျး လၢတၢ်ဒုးန့ၣ်အီၤသ့ဝဲ (Slideshow)ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်က့ၢ်တုၤဆူဟ့ၣ်န့ၣ်, ကရူၢ်ဖိမၤအဒုးန့ၣ်တၢ်ဂီၤကဘျး တဖၣ်န့ၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ပံးန့ၢ်သးအဂံၢ်အဘါ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤလီၤ. ပုၤတဂၤန့ၣ်ကဲ ထီၣ်သးစၢ်အခိၣ်အန့ၢ်တဂၤဒီး ထီၣ်တၢ်ထံၣ်ဘၣ်အီၤလၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် လၢအဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢ(၃)န့ၣ် အတီၢ်ပူၤ, မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ် တီခိၣ်ရဲၣ်မဲတၢ် ဘၣ်ထွဲဒီးပုၤသးစၢ်အါဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢအဘၣ်တၢ်ဒိအီၤဒီးတၢ် ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂီၤကဘျး(Slideshow) ကဲထီၣ်တၢ်တမံၤလၢ အဒုးဘၣ်ဘျးသးစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီး ပုၤသးစၢ်တဖၣ် ကလၢၢ်ဘၣ်ဒီးပာ်ဂၢ်ပာ်ကျိၤ အလုၢ်အပူၤ, တၢ်အံၤခဲလၢၢ်မ့ၢ်ဒၣ်လၢပုၤတဂၤ ဘၣ်တၢ်ထံၣ်အီၤတဘျီလၢကဒိ တၢ်ဂီၤတနီၤအယိန့ၣ်လီၤ.

ခ. နီၤလီၤပုၤဟဲဆူတၢ်မၤလိမၤသကိး, (၄)ကရူၢ်ဒီးဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါကရူၢ်တကရူၢ်စုၣ်စုၣ်လၢ ကဃုသ့ၣ်ညါမၤလိ တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤအီၤ ၈-၁,၂,၃,၄ တဖၣ်တက့ၢ်. တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်(၅-၇)မံး နံးလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ် ဒီးကတဲၣ်ကတီၢ်ကရူၢ်ဒိတကရူၢ် အတၢ်ပာ်ဖျါအဖုၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

ဖဲကရူၢ်ခဲလၢၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဝံၤန့ၣ် တၢ်နီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢ အမ့ၢ်ပုၤသိၣ်လိပုၤသးစၢ်တဖၣ်အတၢ်မၤ အကါဒိၣ်တမံၤ မ့ၢ်ကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ် လၢကဃုထံၣ်ဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်တဖၣ်လၢအဒိးန့ၢ် ဝဲလၢကစၢ်ယွၤအအိၣ် လၢတၢ်မၤလၢမၤပုၤ အဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်အတၢ်လိၣ်ဒီး လၢတၢ်မၤကျဲၤမၤဖျိၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

၄. ကျွဲကပူတဖန်ဒီးတၢ်ပၣ်လီၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတဖန်လၢအကဲဘျးကဲဖျိန် (၃၀မံးနံး)

တဲဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးပဲဒၣ်အါဂၤ ပအိၣ်ဒီးပတၢ်သိၣ်လိအက့ၢ်အဂီၢ်အဂံၢ်ထံးဒၣ်ဝဲတမံၤ လၢတလီၢ်လီၢ် အိၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢပသိၣ်လိတၢ်ဒ်လဲၣ် မ့တမ့ၢ်ပမၤဘၣ်ထွဲပတၢ်သးစဲတဖန် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢမ့တမ့ၢ် တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢစုအတၢ်မၤတဖန်ဒ်လဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မၤပှၤဟဲထီၣ်တၢ်သိၣ်လိမၤလိတဖန် ဆိကမိၣ်တၢ်သံကွၢ် လၢလၢ်တဖန်အံၤတက့ၢ်.

- * တၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်သးဃီၤဝဲအသး တၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်
- * ကျဲအံၤကဲဘျးကဲဖျိန်ကစီဒီဒါ
- * နကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသိၣ်ထီၣ်နတၢ်သိၣ်လိအကျဲကပူၤတဖန် လၢကျဲဒ်လဲၣ်တဖန်လဲၣ်
- * တၢ်သူၣ်ကျဲကပူၤထဲတမံၤဧကတြီၤဃၣ်နတၢ်သ့ကဲဘျးကဲဖျိန်ဆံးအါလဲၣ်
- * ကျဲကပူၤအသီတဖန်လၢနအဲၣ်ဒီးပၣ်ဖျိန်အါထီၣ်အီၤ ဒီးတၢ်တဖန်လၢအအိၣ်ပၣ်စၢၤဒီးနမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်

ကွဲမုၢ်ကရူၢ်လၢကနီၤဟ့ၣ်အတၢ်ပၣ်ဖျါ ဒီဆၢက့ၢ်အိၣ်ဒီးကရူၢ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒ်လၢအပူၤကွံၣ်မၤတၢ်ဝဲအသိးတက့ၢ်.

တဲန့ၢ်ပၢၢ်လၢကရူၢ်တဖုဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် ဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲကပူၤလၢအကဲဘျးထဲတမံၤဧကတြီၤအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်အဆိကမိၣ်ဝဲန့ၢ်အသိးသ့ဝဲလီၤ. ဒ်ပှၤမၤလိတၢ်တဖန်ဒ်ထီၣ်ဒီးလဲလိၣ်သးအသိးအလီၢ်အိၣ် လၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖန် ကဘၣ်တၢ်ထီၣ်တဲၣ်အီၤဒ်အလီၢ်အိၣ်ဒီး ကြးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ပှၤသးစၢ်တနီၤမၤလိ န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်ဒိၣ်ခိဖျိကျဲတဘိဒီးအဂၤတဖန် ခိဖျိကျဲအဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတမံၤမံၤန့ၣ် ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ကဲဘျးအကံၢ်အစီသ့ဒၣ်ဝဲလၢကျဲကပူၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲးတနီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအယိအလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကမၤ ညီန့ၢ်သးဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲကပူၤတဖန်လၢ အလီၤဆီလိၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

နီၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ “ဃ” လၢအမ့ၢ် “တၢ်သိၣ်လိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖန်” ဒီးတဲန့ၢ်ပၢၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ် တဖန်အံၤတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်လုၤတုၤလုၤတီၢ်ဘၣ်, ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတနီၤကြးဘၣ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်အီၤ လၢကျဲအကလုၢ် ကလုၢ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်. ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်နဲၣ်ကျဲတဖန်ဒီး ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ် လၢကမၤပှဲၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်တက့ၢ်. ဖဲပှၤကိးဂၤမၤပှဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲန့ၢ် ကွဲမုၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢကနီၤဟ့ၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖန်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီး ကျဲးစၢၤမၤဝဲတက့ၢ်. တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်အိၣ်အယိန့ၣ် နီၤလီၤကရူၢ်ဖိတဖန်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး တနီၤနီၤအဂီၢ်ဒီးပျဲအဝဲသ့ၣ်ကတိၤသကိးဝဲ ကျဲတဖန်လၢကသူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖန်အံၤအဂီၢ်တက့ၢ်.

၅. တၢ်ပျါတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (၁၀ မံးနံး)

နီၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်နီၤလီၤ “င” လၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဂံၢ်ထံးတဖန်လၢ အဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အိၣ်ဒီး ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်စ့ၤမံးနံးလၢပှၤဟဲထီၣ်တၢ်မၤလိမၤသကိးတဖန် ကနီၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖန်လၢ အဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါအိၣ်ဒီးတၢ်အဂၤတဖန်လၢအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်လၢကကဲဘျးန့ၣ်တက့ၢ်.

ပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကတိၤဒိၣ်စံးဘျးလၢ မၤန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကမၤလိမၤသကိးဘၣ်တၢ် ဒ်သိးသိးအယိတက့ၢ်. မၤကတၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခိဖျိ ဖး၁တံၤမသး ၄:၁၂-၁၆ ဒီတဖုညါဒီးဃုဘါထုကဖန်လၢ တၢ်နဲၣ်ကျဲအဂီၢ်တက့ၢ်.

တၢ်သ့ၣ်လီၤဆီၤတၢ်မ့ၢ်အပျီၣ်အဘိၣ်ဒီးပုၤလိၣ်ဘိၣ်လၢအသးပုၤထီၣ်တဖၣ်/ပုၤလိၣ်ဘိၣ်လၢညါတဖၣ်

တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်ကစၢ်ယွၤ

- * ကစၢ်ယွၤအိၣ်ဒံးဒီးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲတဖၣ် လၢကသိဟီၣ်ခိၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်အဂီၢ်
- * ကစၢ်ယွၤမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်တ့ၣ်ကစၢ်ဒီး တံၤသကိးတဂၤလၢအကဟုၣ်ကယၢ်ယၢ်
- * ကစၢ်ယွၤအတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအိၣ်ဒံး တၢ်ကိတၢ်ခဲတဖၣ်လၢတၢ်ကယုထံၣ်သ့ၣ်ညါအီၤအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်သကဲၣ်ပဝးတဖၣ်

- * ပုၤတဖၣ်လၢအယုသ့ၣ်ညါသ့ၣ်ဂ့ၤသးကျိၤ
- * အိၣ်ဒံးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ဆိကမိၣ် တၢ်ဂ့ၢ်အဒိၣ်အယိၣ်အပူၤ, ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒီးမ့ၢ်ပုၤဆိကမိၣ်တၢ်လၢကျဲအဘၣ်
- * ပုၤမၤလိၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်လၢအသးဆူၣ်သးဂဲၤ/ ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်
- * ပုၤမၤလိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးအလီၢ်ကဝီၤ
- * သ့ဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါစဲအ့ၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ
- * နီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်မ့ၢ်တၢ်န့ၢ် မ့ၢ်ဒိတၢ်အိၣ်ဖျါအသိး, တလီၢ်လီၢ် ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီ,ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤဒီး ဂ့ၢ်ကျဲးစးဆူၣ်ဆူၣ်ဂ့ၤဒိၣ်န့ၢ်အလီၢ်
- * သးခုလၢတၢ်ကတိၤအကျိၣ်အတၢ်လိၣ်ကွဲအဂ့ၢ်
- * လိၣ်ဘၣ်တံၤသကိးတဖၣ်သပုၤကတၢ် ဒိပုၤအသးအန့ၣ်အလၢဒီးအလီၢ်အလၢမ့ၢ်တမံၤဃီ, ဟံၣ်ခူၣ်ဃီထၢလၢကဟံးန့ၢ်ထွဲက့ၢ်တၢ်အိၣ်မူအက့ၢ်အဂီၢ်လၢပျါလၢ တၢ်သ့ၣ်လီၤဆီလီၤပၢ်အီၤအဂီၢ်
- * လိၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်သဘျုး/ အါထီၣ်ဒီးတၢ် လၢတၢ်ပွဲၤလၢနီၢ်ကစၢ်အတၢ်လိၣ်အဂီၢ်
- * တၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤအါထီၣ်သတူၣ်ကလၢ လၢနီၢ်ခိအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်မၤလီၤဘုးအဝဲသ့ၣ်, လဲလိၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးခဲအံၤခဲအံၤ မ့တမ့ၢ်ဒုးသ့ၣ်ကနိးသးကနိးအဝဲသ့ၣ်, ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤက့ၢ်အသးလီၤ.
- * တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအဂ့ၢ်လီၤ.
- * စးထီၣ်န့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်အကျိၤအကျဲ ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်အပနီၣ်တဖၣ်လီၤ.
- * မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်နီၢ်တဂၤအတၢ်ဆိကမိၣ် ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သး, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်, တၢ်သးစဲတဖၣ်ဒီးတၢ်လၢတဖၣ်လီၤ.
- * ညီန့ၢ်ကွၢ်လိမၤဒီးပုၤဒုပုၤယိၤတဖၣ် ဒီးကျဲးစးပၢ်ဖျါထီၣ်ပုၤနီၢ်ဒိၣ် အဒိအတဲၣ်ထီၣ်ထီတဖၣ်လၢတၢ်ကကွၢ်လိအီၤအဂီၢ်လီၤ.

ကျဲတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်အပျီၣ်အဘိၣ်

- * မၤဘၣ်ထွဲတုၤအိၣ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်ဆူ တၢ်အိၣ်ဖိၣ်အဟံၣ်ခူၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲအပူၤတက့ၢ်.
- * တူၢ်လိၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤလၢဟံၣ်ခူၣ်ဃီထၢအပူၤ ဒီးလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အဟံၣ်ခူၣ်အပူၤတက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဖိၣ်, တၢ်အိၣ်ဒံးသူးသ့ၣ်ကံၢ်စိလၢအမ့ၢ်အတီၢ်ဒီး တၢ်တီတၢ်လီၤလၢတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၢ်အပူၤအဒိအတဲၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်အီၤသ့တက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဘုးအိၣ်သါအဆၢကတီၢ်တစီၢ်တလီၢ် ဒိသိးတၢ်အိၣ်ပူၤဖျဲးလၢတၢ်ဆိၣ်သနး ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ပြၢလိၣ်သးလၢတၢ်မၤလိၣ်ကသ့ဝဲအဂီၢ်တက့ၢ်.
- * ပၢ်ဖျါဒုးသ့ၣ်ညါလံၣ်စိဆ့အတၢ်စံၣ်စိတဲစိ ဒီးတၢ်မၤအသးတမံၤစဲတမံၤ ဒိတၢ်ဆၢကတီၢ်အတၢ်ပိၣ်ထွဲအိၣ်အသိးလၢတၢ်ဂီၤဖးဒိၣ်တဖၣ်အပူၤတက့ၢ်.
- * ပၢ်ဖျါဒုးသ့ၣ်ညါတၢ်ဆိကမိၣ် လၢအမၤမုၢ်သးပုၤသ့ဘၣ်ထွဲဒီး လံၣ်လိၣ်တၢ်ကွဲးလၢလံၣ်စိဆ့အပူၤတဖၣ်တက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဝဲသ့ၣ်လၢ ကတဲဖျါထီၣ်ဒီးထုးထီၣ်လံၣ်စိဆ့ အတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်အံၤအခီပညီ ဒိအန့ၢ်ပၢၢ်ဝဲအသိး. အဒိတၢ်ဂ့ၢ်ဒိအမ့ၢ် တၢ်ပျီၣ်တၢ်ဒဲးဘး, တၢ်ဘျုးတၢ်ဖိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤတဖၣ်အသိးတက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဝဲသ့ၣ်လၢ ကဒုးဘၣ်ထွဲ လံၣ်စိဆ့အတၢ်တဲတဖၣ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူအတၢ်လဲၤခီဖျိနီၢ်နီၢ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- * မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအိၣ် သ့ၣ်ညါတၢ်အါမံၤဒီး တၢ်ယုသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်တက့ၢ်.
- * စးထီၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ် တၢ်သိၣ်လိလံၣ်စိဆ့အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်တၢ်သဘျုးလၢတၢ်ယုထံၣ် သမံသမိးတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်လၢ တၢ်ယုထၢမၤတၢ်စံၣ်ညီၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တၢ်သ့ၣ်လီၤဆီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်အပျဲၢ်အဘိၣ်ဒီး ပှၤမ့ၢ်လီၤဘိၣ်ခါလီၤဘိၣ်တဖၣ်

တၢ်န့ၢ်ပၢၢ်ကစၢ်ယွၤ

- * ကစၢ်ယွၤမ့ၢ်ကစၢ်လၢအလီၤန့ၢ်န့ၢ်, ဟ့ၣ်တၢ်န့ၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤ.
- * ကစၢ်ယွၤအသးစဲဝဲလၢနီၢ်တဂၤအသး အလုၢ်အလၢဒီးတၢ်အိၣ်မူဟူးဂဲၤအဂ့ၢ်လီၤ.
- * လၢတၢ်မၤအသးခဲလၢအဖီခိၣ်န့ၣ် ကစၢ်ယွၤမၤတၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကစၢ်ယွၤမၤတၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်တဖျါဆ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်.

တၢ်သကဲၣ်ပဝးတဖၣ်

- * ကျဲၣ်တဲၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်သ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤတဖၣ်, ဟီၣ်မိလၢအမ့ၢ်ကသံၣ်ကသီၣ်သဟီၣ်လၢအဟ့ၣ် ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဖဲးညၣ်အယဲၤဖိတဖၣ်ကမၤတၢ်, တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲၣ်တၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး နီၢ်ခိၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်သးအလီၤအကျဲဒီးလဲလိာ်အသးတပယူၣ်ဃီလီၤ.
- * တၢ်ဃုထံၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်
- * တၢ်ဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤဆူးဒီးတၢ်သံကွၢ်အဒိၣ်အယိာ်တဖၣ်
- * တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအအိၣ်ထီၣ်လၢ သ့ၣ်ကံၢ်သးလဲအပူၤတဖၣ် သ့မၤဒိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.
- * မ့ၢ်ပှၤဆိကမိၣ်တယၢ် တၢ်ဒ်အဘၣ်ကျဲဘၣ်ကပူၤတဖၣ်အသိး, လၢအမၤစၢၤလီၤကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆိ ကမိၣ်လၢအလီၤဘၣ်ယိာ်နးမးတဖၣ်လီၤ.
- * မ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ် လၢအတၢ်လဲၤခိၣ်အိၣ်, ဒီးတၢ်ဃုမၤကွၢ်တၢ် လၢအနီၢ်ကစၢ်အိၣ်.
- * မၤပှၤဆိအသးဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်လၢ အဖီခိၣ်ဃီဝဲဆူအနီၢ်ကစၢ်အဂ့ၢ်, အသကဲၣ်ပဝး “ပှၤကိးဂၤဒဲးကွၢ်ယၤ” ဒီးတၢ်ကလၢၢ်ဘၣ်လီၤက့ၤအသး ဒ်ပှၤတဂၤလၢတၢ်သိးပှၤအဂၤနီၢ်တဂၤဘၣ်အသိး (ပှၤတန့ၢ်ပၢၢ်ယၤနီၢ်တဂၤဘၣ်)”
- * တၢ်အိၣ်ဂၢၢ်ကျဲၤ/ တၢ်ဟးဂီၤ တသ့အတၢ်ကလၢၢ်ဘၣ်
- * ခိၣ်န့ၣ်အလီၤကဝီၤလၢအဟ့ၣ် တၢ်စံၣ်ညီၣ်နီၤဖးပဲၣ်ဖးသ့န့ၣ် တဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဂ့ၤဂၤဒဲးဘၣ်.
- * အတၢ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်မူကရူၢ် အတၢ်စိတၢ်ကမိၤန့ၣ်ဆဲးလီၤစၢၤလီၤဝဲ.
- * အလီၤအိၣ်လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤအတၢ်သးစဲဘူးဆူတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီးကရူၢ်ဖိတဖၣ်အအိၣ်လီၤ.
- * ဂဲၤပျုၢ်လၢကမၤလီၤဆိကစၢ်ယွၤအတၢ်မၤဒီးပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလီၤ.
- * ထံၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်မ့ၢ်လၢကွၢ်စိတဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အါထီၣ်အိၣ်အဂ့ၢ်လီၤ.

ကျဲၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မ့ၢ် အပျဲၢ်အဘိၣ်

- * ဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤအတၢ်ပၢ်ဖျါကဒါက့ၤ (တၢ်နီၤဟ့ၣ်တၢ်ကဲဘျူးလၢကျဲၣ်တဘိၣ်), တၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါတဖၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်ခဲကွၢ်စိၤကွၢ်အဂ့ၢ် ဒ်အတၢ်န့ၣ်အိၣ်အသိးသ့ဝဲဒီး တၢ်န့ၣ်တဖၣ်ဘၣ် တၢ်ထူးဖျါထီၣ်အီၤလၢ တၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အပူၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- * ဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤထွဲအတၢ်န့ၣ်ကျဲၣ် ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သိၣ် တၢ်ဘျၢတဖၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်နီၤဖးပဲၣ်ဖးအဂီၢ်ဒ်သိးတၢ်ဂ့ၢ် တဖၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်, တၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်, တၢ်ပၢ်ဖျါကဒါက့ၤတၢ်ကီၤတၢ်ခဲတဖၣ်ဒီး တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ် အဂ့ၢ်တက့ၢ်.
- * သိၣ်လိတၢ်သ့ထူးထီၣ်လံာ်စိဆ့ၣ်အခိၣ်ပညီ အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်အီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်လၢ ကဃုသ့ၣ်ညါ လံာ်စိဆ့ၣ်ဒိဘၣ်အဂ့ၢ်ခိၣ်ဖျါတၢ်မၤလိအပိးအလိတဖၣ်လၢ အမ့ၢ်ဝဲလံာ်စိဆ့ၣ်အခိၣ်ပညီတဖၣ်, လံာ်စိဆ့ၣ်အလံာ်စိယုၤတဖၣ် ဒီးအလံာ်မဲာ်ဖျါၣ်အခိၣ်ပညီတဖၣ်ဒီး လံာ်လၢအမၤစၢၤတၢ်ဃုထံၣ်လံာ်စိဆ့ၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ဆိကမိၣ်တယၢ်လၢအတၢ်လဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးဃုထံၣ် ကွၢ်တၢ်ထံၣ်လၢအလီၤဆိဝဲအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.
- * အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်လိာ်သးတဂၤဒီးတဂၤ တၢ်န့ၣ်န့ၢ်ဟးဆူး တၢ်ပျဲၤတၢ်ဘၣ်ယိာ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲတုၤအိၣ်အဂ့ၢ်လၢအမ့ၢ် “တၢ်ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးလၢအကမၢ်” ဒီးတၢ်သးဒုဒိ.
- * ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤသကိးတၢ် လၢတၢ် အလုၢ်အလၢလၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ်အပူၤ ဒ်တၢ်ဒီးစုၣ်ဒီးဘျၢ, တၢ်မၤတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ကစၢ်ခရံၣ်အဘျၢအသိး ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကလၢၢ် ဘၣ်ဝဲလၢမၤဝဲအိၣ်ဒီးအသူးအသ့ၣ်ကသ့ဝဲန့ၣ်တက့ၢ်.
- * ပျဲၤအဝဲသ့ၣ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၢ်လၢ တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးအလီၤကဝီၤတဖၣ် အဂ့ၢ်ဒ်သိးတၢ်ကျဲးစၢၤကဲထီၣ်တၢ်မ့ၢ်အပျဲၢ်အဘိၣ် ကဘၣ်ထွဲဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူ တနံၤဘၣ်တနံၤအတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါနီၢ်နီၢ် တဖၣ်တက့ၢ်.
- * ကတဲာ်ကတီၢ်တၢ်လီၤအဘၣ်အဘၢတဖၣ် လၢတၢ်မၤကွၢ်တၢ်လၢနီၢ်ကစၢ်ဒီးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်အဂီၢ်အိၣ်ဃုာ် ဒီးတၢ်ပၢ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ်လၢ တၢ်ကစံၣ်ညီၣ်တဲၣ်အီၤလၢ တၢ်ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သး, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအဂီၢ်ဒီး ဟ့ၣ်ပှၤသးပှၤတဖၣ်အခွဲးလၢ ကသမံသမိးကွၢ်ထွဲဝဲတက့ၢ်.
- * ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်တဲကဒါက့ၤတၢ်အခိၣ်ပညီ အလုၢ်အလၢ ဒီးတဲဖျါအီၤလၢကျိၣ်ဒီးတၢ်အလုၢ်အလၢတဖၣ်လၢ အပၢ်ဖျါကဒါက့ၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်န့ၢ်ပၢၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- * တလီၤလီၤမၤစၢၤကရူၢ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်မိၣ်ပၢ်တဖၣ် အတၢ်သိၣ်လိဘၣ်ထွဲဒီး မ့ၢ်လီၤဘိၣ်ခါလီၤဘိၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ် လၢအပၢ်ဖျါဃာထီၣ်တၢ်အခိၣ်ပညီလၢပှၤသးစၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကဟူးကဂဲၤလၢဟံၣ်ခူၣ်ဃီထၢ အတၢ်စိတၢ်ကမိၤအချၢဒ်သိး ကဒိၣ်တုၤခိၣ်ပှၤလၢတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်. တၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ် တၢ်ထီၣ်ဃုမၤဖိးမဲအီၤဒီးတၢ်လိာ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ဆိတလဲက့ၤအဝဲသ့ၣ် အတၢ်ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးဒ်သိး ဒိဒၣ်အသးဒီးတၢ်အိၣ်သးအသီလၢအမ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်လၢ တဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဒဲးလၢ ကစံၣ်ညီၣ်တၢ်အဂီၢ်ကသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်နီၤလီၤ (ဂ-၁)

ခဲဒဲးမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်ဖိ အသးအိၣ်(၁၆)န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤ ဒီးတၢ်နံၤကမ့ၢ်ထီၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ. လၢအဝဲအတီၤထီၣ်ကိန့ၣ် မ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢမၤသးဖုံပုၤသ့ဒီး ဖဲအဝဲအိၣ်ကလီၤအခါဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အိၣ်ဒီး ပုၤကွၢ်ဖိသ့ၣ်တၢ်အသးန့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ဘၣ်ဂဲၤလိၣ်ဒီးလံၣ်လဲၣ်လၢကျိၣ်အဂၢၤတနီၤအပူၤ ဘၣ်ဆၣ်ထီၣ်ဘိန့ၣ်အဝဲအပတီၢ်အိၣ်ဒၣ်လၢ တၢ်တပ တီၢ်ဒီး ခံတပတီၢ်အပူၤလီၤ. ဖဲအဝဲဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤအိၣ်ဒီး လၢစ့ကဘျီဒ်ကရၢဖိတၢ်လၢ ပိၣ်မုၢ်ဖိအ(Scouts) ပူၤဝံၤတယံၣ်ဒဲးအလီၢ်ခဲန့ၣ် အဝဲစးထီၣ်ဃုထံၣ်ကျဲဒီး တၢ်တိၣ်ကျဲၤတဖၣ်ဒ်သိးသ့ဝဲလၢမၤန့ၣ်ထူကဘျီအတၢ်လၢကပီၤ ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်အဝဲမ့ၢ်ပုၤတၢ်လၢ အသးခုဟးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢဒီးအသကိးတဖၣ် (Campouts) ဒ်အမၤတၢ်ဝဲဒီးအသကိးပိၣ်မုၢ် အကရူၢ်ဖိလၢအပူၤကွံၣ်, ကတိၤတၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်တၢ်တဖၣ် လၢတၢ်လဲၤတၢ်လၢချံဖိ(ခန့)အဂ့ၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးလံၣ်ကွဲးလဲၣ်အတၢ်မၤအဂ့ၢ်တဖၣ်လီၤ. ဖျါလၢခဲဒဲးအိၣ်ဒီး အတံၤသကိးအါဂၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်နကပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သး လၢအဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လီၤဆီ လၢအဝဲကရၢ ဒီးအဝဲသ့ၣ်လီၤလီၤဆီဆီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်ဒၢန့ၣ်အိၣ်ဒီးလၢလီၢ်ကဝီၤဒီး ထံကီၢ်ပုၤသးစၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအမၤတၢ်အသး လၢညါတဖၣ်အပူၤ န့ၣ်, နထံၣ်ဘၣ်ချ့ချ့လၢအဝဲကဲထီၣ်ပုၤတၢ်လၢ အလီၤဂၢ်ဒီးထးနါတဘိလၢသးစၢ်အကရူၢ်ဖိဒ်တကရူၢ်အဂီၢ် လၢအမၤစၢၤပုၤအါဂၤ ဒ်သိးကမၤန့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ရဲတံၤရဲသကိးအဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢနတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအိၣ်ဒီးအပူၤ န့ၣ်နကအိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တနီၤလီၤ. တလီၢ်လီၢ်နကကလၢၢ်ဘၣ်လၢ နမၤန့ၣ်ဒၣ်တၢ်တဲ “အိၣ်ဖျါလၢခိ” တယုၢ်ဒီး တထံၣ်အဝဲအတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီး ကလၢၢ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်ဘၣ်. လၢအပူၤကွံၣ်အဝဲဟူးဂဲၤလၢပုၤသးစၢ်အက ရူၢ်အပူၤဒ်ဒီးမၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တယံၣ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ်အဝဲစးထီၣ်ဟဲဒၣ်ထဲတဘျီတခိၣ်ဇိၤလီၤ. ဖဲအဝဲဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အိၣ်ဒီး လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်အိၣ်ဒၣ်အဝဲနံၤကမ့ၢ်ဒီး စံးဆၢဝဲ, “အိ,ယတၢ်မၤအါဒ်ဒီးမၤလီၤ.” ဘၣ်ဆၣ်အစ့ၢ်ကတၢ်လၢတၢ် မၤအသးတဘျီအပူၤန့ၣ် အဝဲအမဲၣ်ချံကွၢ်ဃီဆူပုၤသးစၢ်အတၢ်ကူၣ်ကျဲၤတမံၤအပူၤဒီး တဲကသွံဒဲး, “ပမၤတၢ်တၢ် အံၤခဲလၢၢ်လၢအပူၤကွံၣ်န့ၣ်လဲၣ်.”

- ၁. ခဲဒဲးအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်သးစဲမန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်?
- ၂. ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢ တၢ်ကွဲးလီၤအိၣ်ဒီးတဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် နတၢ်အိၣ်ဖျါအတၢ်မၤတနီၤလၢ ခဲဒဲးကသးစဲ ဝဲလီၤဆီမန့ၣ်အိၣ်လဲၣ်.
- ၃. တၢ်အဆၢကတီၢ်လၢအမ့ၢ် တၢ်နဲၣ်ကျဲ,တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသီတဖၣ်လၢ နသးစၢ်အတၢ်မၤအပူၤ လၢခဲဒဲးကသးစဲဝဲဒီးမၤသကိးအိၣ်ဒီး မ့ၢ်တမ့ၢ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးတမံၤမံၤခါ.
- ၄. ခဲဒဲးအတၢ်လဲၤခိဖျါစကီး(Scout)အပူၤတဖၣ် နသ့အိၣ်ဒီးလၢနသးစၢ်အကရူၢ်အပူၤကသ့ဒ်လဲၣ်.

တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ် (၈-၂)

အဲထံၣ်အသးအိၣ်(၁၅)န့ၣ်ဒီး မ့ၢ်ပုၤတၢ်ကလၢအတၢ်ကတိၤဖျၢဒိၣ်မးလီၤ. အဝဲအဟံၣ်ဖိဖိတဖၣ်ဟဲဘါယွၤ လၢနတၢ် ဘါယွၤသရိၣ်ကအိၣ်အါဒၣ် စးထီၣ်အပူၤကွဲၣ်ခဲန့ၣ်အပူၤအတၢ် ဖဲအဝဲမ့ၢ်ပုၤမၤလီၤတၢ်ဖိတၢ်ကလၢတၢ်ခၢၣ်သးန့ၣ်လီၤ. အဝဲအသကိးပိၣ်ခွါဖိအိၣ်ဝဲတနီၤလၢ အရူၤလိၣ်အသးဘူးဘူးဒီးဖျါလၢ ပိၣ်မုၢ်သးစၢ်ဖိအိၣ်တနီၤလၢအအဲၣ်ဒီး မၤတံၢ် မၤသကိးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆၣ် တမ့ၢ်ပုၤမၤသကိးတၢ်ဒီးသးစၢ်အဂၤတဖၣ် လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအပူၤအါအါဘၣ်. တလီၢ်လီၢ်အဲတန့ၣ်အိၣ်ဝဲဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘ့ၣ်လၢ ပုၤသးစၢ်တဖၣ်အကျါဖဲ တၢ်ဆၢကတိၢ်အိၣ်ကလီၤန့ၣ်အဝဲသးကစီၤ ကွဲၣ်အသးတစဲးလီၤ.

ဖဲသးစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအပူၤကွဲၣ်တစဲး လၢဝုၢ်အဂၤတဝုၢ်န့ၣ်နတထံၣ်လၢအဲထံၣ် ဆ့ၣ်နီၤလၢသိလ့ၣ်အပူၤ လီၢ်ဆ့ၣ်နီၤတၢ်မဲၣ်ညါကတၢ်န့ၣ်ဘၣ်. နကွၢ်ဖိဖိဆူတၢ်မၤန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ နကသ့ၣ်ညါဂ့ၢ်ထီၣ်ဘၣ်အီၤ လီၤ. အဝဲမ့ၢ်စံးဆၢနတၢ်သံကွၢ်အါတက့ၢ်ဒီး တၢ်စံးဆၢဖျၢဒိၣ်လဲၣ်, လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအပူၤန့ၣ်ဃုအီၤတၢ်ပျဲ လၢကဒုးန့ၣ်နအ(Mp3)တက့ၢ်. ဖဲသိလ့ၣ်အိၣ်ကတိၢ်တစိၢ်လၢ တၢ်အိၣ်ဘုးဒီးအိၣ်အီၤဂီၢ်န့ၣ် နမၤအဲထံၣ် ဒုးန့ၣ်နတၢ်လၢအအိၣ်လၢအဝဲအ(Mp3)အပူၤတဖၣ်လီၤ. တၢ်သးဝံၣ်တဖၣ်လၢအဃုထာဝဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤကမၤကမၢ် လၢအအိၣ်ဒီးအိၣ်တီၢ်အကလုၢ်ကလုၢ်ဖဲ နနီၢ်ကစၢ်နဒိကန့ၣ်ဘၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ဟံးဟီၤလၢအဃါဃုၣ်အသးဒီးတၢ်သး ဝံၣ်မုၢ်အဂၤ . . . ဒီးပုၤခရံၣ်ဖိကရူၢ်တဖၣ်အတၢ်သးဝံၣ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. နကပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သးဝံၣ်ဖးဒိၣ် အပတီၢ်ထီၣ်တနီၤလီၤ.

၁. နဆိကမိၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?

၂. ကွဲးလီၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်သးစဲတဖၣ်လၢနထံၣ်ဖျါ လၢအအိၣ်ဒီးအဲတန့ၣ်တက့ၢ်.

၃. ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ကွဲး လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးလီၤအီၤအဖိခိၣ်န့ၣ် တၢ်မၤလၢနတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤလၢအဲတန့ၣ် ကသးစဲလီၤဆီဝဲမနုၤအိၣ်လဲၣ်.

၄. တၢ်အစၢတဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ကျဲ/ တၢ်ဆိကမိၣ်/ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသီတဖၣ် လၢနသးစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အပူၤလၢအဲတန့ၣ်ကသးစဲဝဲ, မၤသကိးဝဲဒီးတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲဒၣ်လဲၣ်ကသ့န့ၣ်မနုၤအိၣ်လဲၣ်.

တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ် (၈-၃)

မံစိးမ့ၢ်ခိၣ်ရံၣ်ယၢ်မုၢ်ဖိတၢ်ဂၤလၢ အသးကအိၣ်(၁၃)န့ၣ်ဒီး အဝဲဟဲသးအိၣ်ဆိးဖဲကီၢ်အမဲရကၤလၢအပူၤကွံၣ် (၂)န့ၣ်ဒီးမ့ၢ် လၢကဲထီၣ် ကီၢ်အမဲရကၤအထံဖိကီၢ်ဖိလီၤ. အဝဲဒီးအဟံၣ်ဖိဃိဖိမ့ၢ်ပုၤခရံၣ်ဖိတဖၣ် လၢကီၢ်ခိၣ်ရံၣ်ယၢ် ဒီးမ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်ပီၢ် သးဝးဒိၣ်မးလၢ ကဟူးဂဲၤလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အပူၤအဂီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်,သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤအပုၤကျဲၤထံကမျၢၢ် တဖၣ်လၢကီၢ် ခိၣ်ရံၣ်ယၢ်ဒီး မၤဘၣ်ထွဲအသးဒီးတၢ်အိၣ်ဖိၣ် ခိဖျိအမဲရကၤကျဲၤထံတၢ်အိၣ်ဖိၣ်လီၤ. မံစိးကတိၤအဲကလံး ကျိၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ် ဖဲအကြးကစီၤဒီး ဘၣ်ဆၣ်အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ် လၢတၢ်ကတိၤလိၣ်သးယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ်အဂီၢ်အဃိ အဝဲအိၣ်ဘၣ် ဖဲသးစၢ်ကရူၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤသးစၢ်အဂၤတဖၣ်မၤတံၢ်မၤသကိးဒီးအိၣ်ကစီၤဒီး. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢကရူၢ်အိၣ် လီၤလီၤဆိဆိ ဘူးဘူးတၢ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်, အဃိဒီးပုၤသးစၢ်တဖၣ်သးပုၤနီၣ်ကွံၣ်အိၣ်တလီၢ်လီၢ်လၢကရူၢ်အပူၤလီၤ.

မံစိးမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်ဖိသ့ၣ်တၢ်ဂၤလၢ အသးဂ့ၢ်ဒိၣ်မးဒီးနကပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးလၢ အါဘျီန့ၣ်အဝဲဟးထီၣ်ဒီးမၤစၢၤ ပုၤသးပုၤလၢအအိၣ်လၢ နတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အပူၤတဖၣ်လီၤ. ဖဲနဆ့ၣ်နီၤဖဲအဝဲအကပၤလၢ တၢ်အိၣ်ဖိၣ်အဟါတၢ်အိၣ် အကတီၢ်ပူၤကွံၣ်စ့ၤလၢန့ၣ် နကသ့ၣ်ညါဆိကမိၣ်ထီၣ်အဝဲအတၢ်ကဲဘျးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲနံၤကမ့ၢ်လၢတၢ်မဲၣ်ဆုး အပူၤဒီးတဲဘၣ်နၤလၢအဖဲလၢအအဲၣ်ဘၣ်ဝဲသံ, တချုးအဝဲသ့ၣ်ဟဲဆူကီၢ်အမဲရကၤဒဲးဘၣ်တနံၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲကတိၤ တၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲအဝဲအိၣ်ဒီးအဖဲအဂ့ၢ်, ဒိကန့ၣ်အဖဲအတၢ်တဲတဖၣ်, မၤလိၣ်န့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကတု တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်ဂီၤတနီၤဒဲးလဲၣ် ဒဲးအဖဲမၤတ့ၢ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲကွၢ်ဖိဃိဆူပိၣ်မုၢ်သးပုၤတၢ်ဂၤလၢအဆ့ၣ်နီၤ ယံၤဒီးသုဝဲခံၣ်အအိၣ်တထံၣ်ဃိဒီးစံးဝဲ, “ယအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ယဖဲခိဖျိသ့ၣ်ညါဖဲအဂၤတဖၣ်လီၤ.”

၁. လၢနကန့ၢ်ပၢၢ်အါထီၣ်မံစိးဆူညါတစဲးအဂီၢ် နကမၤဒဲးလဲၣ်.

၂. မံစိးအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မနုၤတဖၣ်ဒီး တၢ်သးစဲမနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

၃. ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ဂ့ၢ် လၢတၢ်ကွဲးလီၤအိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်မံစိး အတၢ်သးစဲလၢတၢ်အိၣ်ခိၣ်သးစၢ်အတၢ်မၤ အပူၤကမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

၄. တၢ်အစၢတဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်နဲၣ်ကျဲ, တၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသီတဖၣ် လၢနသးစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အပူၤလၢမံစိးကသးစဲဝဲ, မၤသကိးတၢ်ဒီးတီခိၣ်ရိၣ်မဲသ့ဝဲဒၣ်လဲၣ်မနုၤအိၣ်လဲၣ်.

တၢ်နီၤဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ် (၈-၄)

စဲမယၢ်အိၣ်ဒီးအသကိးဖိထဲတၢ်ဂီၤလၢ လၢသးစၢ်အကၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်သူအတၢ်ဆၢကတီၢ်တဖၣ်လၢ ကကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ခိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်လိာ်ကွဲလၢခံကတၢ်တဖၣ် တၢ်ကအိးထီၣ်ကွၢ်(Mp3)လၢတၢ်ထုးထီၣ် အိၣ်ကန့ၢ်ဒ်လဲၣ်, ကျဲလၢတၢ်ကမၤထီၣ်ဒီးပၤသးနီၣ်ကစၢ်အခိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်ဒၣ်ဝဲအိၣ်ဒ်လဲၣ် ဒီးန့ၣ်လိာ်အသးတၢ်အဆံး ဖိတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကူၣ်မၤကဲထီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. စဲမယၢ်အပၢ်မၤကမံးတံၣ်လၢ ခရံၣ်ဖိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲးတၢ် မၤအပူၤအသိးန့ၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အါဘျီလၢ နကကတိၤတၢ်ဒီးအိၣ်အဂီၢ်လီၤ. ဖဲအဝဲကတိၤတၢ်ဘၣ်သးဒီးစဲမယၢ် အတၢ်သးဆူၣ်သးဂဲၤလၢစဲးဖိကဟ့ၣ်အပိးအလိတမံၤမံၤအဂ့ၢ်န့ၣ် အဝဲကယၢ်ကွံၣ်အမဲၣ်ဘၣ်ဆၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပၣ်ထီၣ် ထီၣ်သးအတၢ်နံၤကမ့ၤဖဲအစံးဝဲ, “ယဘၣ်ယိၣ်တၢ်လၢယခိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်ကဟးဂီၢ်အဂီၢ် အလိာ်တအိၣ်ဘၣ်. ယကိးဃီၤ စဲမယၢ်ဒီးတဘျီဃီၤအဝဲတဲယၤ ယကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.”

စဲမယၢ်အဝဲမၤစ့ၢ်ကိးတၢ်လၢ တၢ်အိၣ်မူကၢၣ်အတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂီၤမူအလိာ် ဒ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဘၣ်ထွဲလၢစဲးဖိ ကဟ့ၣ်တကပၤလီၤ. အဝဲညီၣ်န့ၢ်မၤတၢ်အံၤလၢ ပုၤတီၤခၢၣ်သးဖိတဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ဆၢအဝဲလီၤဘျဲးဒိၣ်မးလၢဖိသ့ၣ် တဖၣ်ခွဲးခွဲးအတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ် ထီၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအသိးအဝဲအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဒ်ပုၤတအိၣ်ဖျိအိၣ်ဖျါဘၣ်တက တသ့ဖဲအသ့လၢတၢ်မၤလိကိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်မူကၢၣ်အတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂီၤမူအလိာ် ဃုထံၣ်န့ၢ်အိၣ်ဖဲအသ့ၣ်ညါဝဲလၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်လၢဂ့ၢ်လၢ တၢ်သးကျဲၤတၢ်ကပိၤ, တၢ်ကလုာ်ဒီးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကဲဘျုးလီၤဆိတဖၣ်သ့ဝဲအခါန့ၣ် လီၤ. အဝဲပၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်သူတၢ်စွဲ,တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ် ကဆဲကဆိဂ့ၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. လၢတၢ်လိာ်ခဲန့ၣ် ပုၤသးစၢ်ကၢၣ်ကတိၤလီၤန့ၣ်တၢ် လၢအဝဲအဂ့ၢ်(တကတိၤဝဲလီၤလီၤလၢနမဲၣ်ညါနီၣ်တစုဘၣ်). တုၤလီၤဝဲစဲမယၢ် အဖျိၣ်ခဲဒီးအခိၣ်ဖျိၣ်လၢတဆံးန့ၣ်ဆံးပျၢၤနီၣ်တစဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စဲမယၢ်အဝဲကလဲၤသးစၢ်ကၢၣ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ မ့ၢ်လၢအမိၢ်အပၢ်မၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲကွၢ်လီၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအတၢ်ကွဲးတဖၣ်ဒီး ကၢၣ်အတၢ်လိာ်ကွဲးတဖၣ်လၢတၢ် လီၤကၢၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်ဆံးအပူၤလီၤ. အဝဲမၤသကိးဒီးတၢ်လၢသးစၢ်အတၢ်ကတိၤသကိးအပူၤ, ဘၣ်ဆၢမ့ၢ်ဒၣ် ဖဲအဘၣ်တၢ်ကိးလီၤဆိအိၣ်အခါလီၤ. ပုၤသးစၢ်လၢတီၤထီၣ်တဖၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီးအိၣ်ညီၣ်ဒိၣ်န့ၢ်ဒ်ပုၤတီၤခၢၣ်သး လၢအသးအန့ၣ်အလါဒီးအတၢ်မၤလိ ဒ်သိးအိၣ်တဖၣ်လီၤ. ပုၤတီၤထီၣ်သးစၢ်မ့ၢ်ဖိစ့ၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သးဆးဆၢ ဒုၣ်န့ၣ်တဘျီဘျီဆၢနီၤသကိးဒီးစဲမယၢ် ဒီးအသကိးလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ ဒီးဟါတၢ်အိၣ်အကတီၢ်လီၤ.

၁. တၢ်ကတိၤသကိးဒီးစဲမယၢ်အပၢ် ကအိၣ်ဒီးန့ၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်မန့ၣ်လဲၣ်.

၂. လၢစဲမယၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မန့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်သးစဲမန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

၃. ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢ တၢ်ကွဲးလီၤအိၣ်ဖျိၣ်န့ၣ် လၢနတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အတၢ်မၤအပူၤ, စဲမယၢ်ကအိၣ် ဒီးတၢ်သးစဲလီၤဆိလၢ တၢ်ဂ့ၢ်မတၢ်အပူၤလဲၣ်.

၄. တၢ်အစၢတဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ကျဲ/ တၢ်ဆိကမိၣ်/ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသိလၢ နပုၤသးစၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အပူၤလၢစဲမယၢ်ကသးစဲ, ကအဲၣ်ဒီးမၤသကိးဒီး တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲဒၣ်လဲၣ် ကမ့ၢ်တၢ်မန့ၣ်လဲၣ်.

တၢ်သိၣ်လိအကျဲတနီၤ

မၤနီၣ်ကျဲတခါစုၣ်စုၣ်ဒ်လၢအံၤအသိးတက့ၢ်.

- သ - သူတၢ်အိၤဒီးကဲဘျူးကဲဖျိၣ်ဒိၣ်မး
- အ - မ့ၢ်တၢ်အသိၣ်လၢယဂီၢ်ဒီး အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်အဂ့ၢ်
- တ - ကျဲးစးမၤကွၢ်ဘၣ်ဆၣ်တကဲထီၣ်
- က - အဲၣ်ဒီးကျဲးစးမၤကွၢ်အိၤလီၤ
- တသ - တသးစဲလၢကျဲအံၤအဂ့ၢ်ဘၣ်.

ခးထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ

- * ပုၤခံၣ်တဖုကတိၤသကိးတၢ်
- * ပုၤသၢၤကၤအတၢ်သံကွၢ်လိၣ်သး
- * တၢ်ပၤဖျါခိၣ်ဆၢတၢ်ဂ့ၢ်
- * တၢ်ကွဲးအကျိၤတဖၣ်လၢတကတၢ်
- * တၢ်အလုၢ်အပုၤလၢအဖျါဒ်သိးသိး လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဘူးလိၣ်သးအဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံးကတၢ်ဒီး လၢခံကတၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဆီဒိၣ်မး
- * တၢ်တဲဆၢက့ၤလၢအလဲၤတရံးအသးတဝီတဝီ
- * တၢ်သံကွၢ်သံဒီးပုၤအိၣ်ခိၣ်အိၣ်ဃၢၤ
- * တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါမ့တမ့ၢ်ပၤဖျိၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်
- * တၢ်ဂီၤမူမ့တမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤလၢကွဲၤထံၣ်ဟူပူၤ
- * တၢ်လၢနီၤကစၢ်မၤအိၤဒ်အမူအဒါအသိး

တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါ

- * တၢ်ဃုထံၣ်လၢ(Website)
- * ခရံၣ်ဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဂ့ၢ်
- * တၢ်မၤလိကွၢ်တၢ်ကတိၤ
- * တၢ်ထံၣ်လိၣ်သံကွၢ်သံဒီး
- * တၢ်လဲၤဟးဆူလီၢ်ကဝီၤဒီးဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်
- * တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိ
- * တၢ်ကတိၤသကိး/ တၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘျီလိၣ်
- * ကရူၢ်ဒိကန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်
- * တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျိၤဒိၣ်လၢ တၢ်မၤန့ၢ်အိၤသ့ခိၣ်ဖျိတၢ်ဘၣ်ထွဲတုၤအိၣ်အပိးအလီတဖၣ်
- * တၢ်ဃုထံၣ်မၤလိပီၣ်ခိၣ်ဂီၤ
- * တၢ်ပၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်
- * ပုၤနီၤကစၢ်အတၢ်ပၤဖျါထီၣ်အတၢ်မၤ
- * တၢ်ဖံးတၢ်မၤအသးတဖၣ်
- * တၢ်လိၣ်ကွဲတဖၣ်လၢအပၤဖျါအတၢ်မၤအသး
- * တၢ်တိၣ်ကျဲတဖၣ်အတၢ်မၤ
- * တၢ်ဒိကန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ

- * တၢ်ဃုထံၣ်ကွၢ်တၢ်လၢနီၣ်ကစၢ်
- * တၢ်မၤကွၢ်တၢ်လၢနီၣ်ကစၢ်ဒီးဃုထံၣ်တၢ်အစၢ
- * တၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်စုသ့အတၢ်မၤတဖၣ် လီၤတံၢ်လီၤဆဲး
- * လံၣ်ကုဖးဒိၣ်လၢအပၣ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်
- * တၢ်ဒုးန့ၣ်ခိဖျိဖါတၢ်ဖဲး(PowerPoint)
- * တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ

တၢ်ပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ခိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်

- * တၢ်သ့ကွဲးဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် (အဒိ-တၢ်မၤကတၢၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကျဲတဘိ မ့တမ့ၢ်အဂၤတဘိအကလုၣ်ကလုၣ်, တၢ်ကွဲးတၢ်ကစီၣ်အလံၣ်, ထါတဖၣ်, တၢ်ဒုးန့ၣ်တဖၣ်)
- * တၢ်ဂဲၤကလံၣ်
- * တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲၣ်
- * တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဒိတဲၣ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢပုၤကွၢ်လိမၤဒီးမၤကွၢ်အိၤသ့
- * တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ
  - (Mp3)မ့တမ့ၢ်အဂၤ
  - တၢ်သးဝံၣ်အဘူၣ်
- * တၢ်သးဝံၣ်တဖၣ်/ထါသးဝံၣ်တဖၣ်
  - ကွဲးလီၤတၢ်သးဝံၣ်အဖျါအသိဒီး သူထါအယုၢ်လၢပုၤသ့ၣ်ညါအိၤအါ
  - ကွဲးတၢ်သးဝံၣ်အသိ
- * တၢ်ဒိန့ၢ်တၢ်ဂီၤတဖၣ်
- * တဲကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ခိဖျိ တၢ်ကစီၣ်ပၣ်ဖျါ, တၢ်ဒုးန့ၣ်မ့တမ့ၢ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်(Website)တခါ
- * ပၣ်ဖျါထီၣ်အိၤလၢစုအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်
- * တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်လၢတၢ်ဘျးလီၤအိၤ
  - တၢ်တ့တၢ်ဂီၤကွဲးကွဲး/ တၢ်ဂီၤမ့
  - တၢ်ဘျးစဲလၢထးဘ့ၣ်ဘၣ်အလိၤ
  - တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါအဘ့ၣ်ဘၣ် မ့တမ့ၢ်အဒါတဖၣ်
  - လၢတၢ်ကစီၣ်အဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါ မ့တမ့ၢ်ဒါန့ၣ်အိၤတၢ်လဲၤတၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤ
  - ဆၢတၢ်ကစီၣ်လၢလီၤပျံၤ
  - တၢ်တ့တၢ်ဂီၤလၢတၢ်ကံးယၣ်အလိၤ

တၢ်ပျါကွဲၣ်တၢ်အကတီၢ်

- * တၢ်မၤလိၣ်ပိၣ်လီၤ
- * တၢ်ထုကဖၣ်လၢတၢ်စးထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဂီၢ်
- * တၢ်ဖးခိဆၢတဖၣ်
- * တၢ်အလုၢ်အလၢတဖၣ်ဒ်ကရူၢ်တဖၣ်မၤအိၣ်ထီၣ်
- * တၢ်ထုကဖၣ်ဖျါကိၣ်တဖၣ်

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အဂ့ၤအဂၤတဖၣ်

SUGGESTED RESOURCES

32 Ways to be a Great Sunday School Teacher by Delia Halverson (Nashville: Abingdon press, 1997).

Basic Teacher skills, Handbook for Church school Teachers (Rev. Ed.) by Richard E. Rusbult (Valley Forge: Judson Press, 1997).

Contemplative Youth Ministry, by Mark yaconelli (El Cajon, CA: Youth Specialties, 2006).

Faith shaping: Youth and the Experience of Faith(rev. ed.) Stephen Jones (Valley Forge: Judson Press, 1987).

Junior High Ministry: A Guide to Early Adolescence for Youth Workers by Wayne Rice [Grand Rapids: Zondervan Publishers (Youth Specialties), 1998].

Practicing Passion: Youth and Quest of a Passionate Church, by Kenda Creasy Dean (Gread Rapids: Eerdmans Publishing Group, 2004).

The Godbearing life: The Art of soul Tending for Youth Ministry by Kenda Creasy Dean (Nashville: Upper Room Books, 1998).

Way to live: Christian Practices for Teens by Dorothy C. Bass (Nashville: Upper Room Books, 2001).

We Are Baptists: Studies for youth by Jeffrey D. Jones and Debra L. Sutton (Valley Forge: Judson Press, 1999).

nationalministries.org-connects to denominational youth resources

judsonpress.com-curriculum resources for youth Sunday School, and Bible study

ymsp.org-The youth Ministry and Spirituality Project

youthministry.com-Group youth ministry resources

youthspecialites.com-includes the youthworker journal, onlind articles and resources

waytolive.org-can also be used with Way to Live by Dorothy C. Bass